

B. 15036.

~~Republikatsioon~~

EESTI KEEL

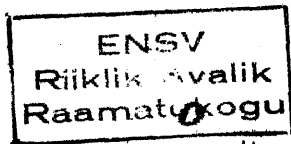
AKADEEMILISE EMAKEELE SELTSI
AJAKIRI

1940
(XIX)

Toimetus:

Joh. V. Veski
Peatoimetaja
J. Mägiste

V. Niilus
Toimetussekreter
A. Kask

~~SP 5324~~
PE 9673

Tartu 1940

Sisukord.

I Artiklite juhataja.

A. Eesti keele ning sugulaskeelte alalt ja mujalt.

Ariste, P. Saksa laensõnadest 16. sajandi eesti kirjakeeles	108
„ Tõök	31
„ <i>Õde ja sõts</i>	189
„ Ühest Hiiu naisenimest	33
Beke, Ö. Eesti <i>soe</i> , soome <i>suoja</i>	195
Kask, A. Ülevaade AES-i kahekümneaastasest tegevusest	34
Kettunen, L. „Mitmuse tunnus <i>n</i> “ Kagu-Häme murdes	244
Kiparsky, V. Balti-saksa <i>Wemgalle 'vimb'</i>	191
Kolt, E. Eesti heliliste ahtushäälikute helitusest	157
Mihkla, K. Johannes Aaviku elutee	201
Mägiste, J. Kagu-eesti murde eitavast <i>k</i> -aineseta imperatiivist	169
„ Läänemere-sm. ja volga-sm. keelte võrdluste alalt. (Järg kirjutisele „Eesti Keeles 1939, lk. 60 jj-d)	1
Nurmekund, P. Lisamärkmeid sõnast <i>amē eL</i> ja Alutaguse murdeis	113
Nilus, V. Mõningaid huvitavaid lätipärasusi leivu murdes	20
Raud, V. Eesti <i>vaak</i> -sõna etimoloogiast	193
Raun, A. Prof. E. A. Tunkelo 70-aastane	133
„ Prof. Julius Mark 50-aastane	69
Ränk, G. Magamislaut	119
Saareste, A. Ainsuse illatiiv kolmesübilistel tüvedel	212
„ Sõna <i>kilu</i> algupärast ja sisetunnus <i>i</i> -st	134
Toomse, M. Kirde-Eesti rannikumurrete <i>ks</i> -ühendist	78—107
Veski, J. V. Muutkondadest eesti keeleõpetuses	237
„ Sõnade rõhutamisest lauses	206
Vilret, J. Adverbi <i>üpris</i> algupärast	154

Kirjanduse ülevaade.

Laanes, R. Mõtteavaldusi Valter Tauli teose Oigekeelsuse ja keelekorralduse põhimõtted ja meetodid puhul	54
M(ä)g(iste), J. Paul Ariste, Hiiu murrete häälikud	56
R(aun), A. Mariiski Naučno-Issledovatel'ski Institut sotsialističeskoj kul'turõ	256
Oinas, F. Béla Kálmán, Obi-ugor állatnevek	127

B. Töömalt.

Ainelo, J. Nimedeeestistamise Toimkonna aruanne 1939. a. tegevuse kohta	53
Nilus, V. Akadeemilise Emakeele Seltsi üldaruanne 20. tegevusaasta (1939.) kohta	49
„ Akadeemilise Emakeele Seltsi üldaruanne 21. tegevusaasta (1940.) kohta	252
„ „Eesti Keele“ 1939. a. aruanne	53

Nilus, V.	„Eesti Keele“ 1940. a. aruanne	255
„	Murdetoimkonna 1939. a. aruanne	51
„	Murdetoimkonna 1940. a. aruanne	254

C. Mitmesugust.

Laanes, R.	Vastuseks V. Tauli'le	166
Nel, A.	Rõhk võõr- ja laensõnus ja muid vähemaid keelelisi küsimusi	261
N(iilu)s, V.	Erkki Reijonen †	130
Tauli, V.	Kirjutise „Mõtteavaldusi“ puhul	128
„	Maksva keelenormi kriitika ja muutmissetepanekud. (E. Muugi „Väikese õigekeelsus-sõnaraamatu“ VII trüki ilmumise puhul.)	228
Toimetusele ja AES-ile saadetud kirjandust 1. jaan. — 31. detš. 1940		264
V(eski), J. V.	Keelelisi küsimusi-kostuseid. (Kostus.)	132
„	Keelelisi küsimusi-kostuseid. (Kostus.)	168
„	Keelelisi küsimusi-kostuseid. (Kostus.)	200
„	Keelelisi küsimusi-kostuseid. (Kostused.)	262
„	Uus sõnaliik eesti keeles?!	131
Vinkel, A. V.	Andersoni <i>Häme</i> etimoloogia	164

D. Lisad.

E. A. Tunkelo' pilt	85
J. Aavik'u pilt	201
J. Mark'i pilt	69

Keelekaardid:

illat. sg. tüübist <i>hunnik, sadam</i>	214
„ „ sõnast <i>kirik</i>	216
„ „ kontraktatüvedest <i>taevas, riie</i>	218
„ „ tüübist <i>kamber</i>	220
Pühendus E. A. Tunkelo'le	85
„ J. Aavik'ule	201
„ J. Mark'ile	69

II Résumés. — Summaries. — Referate.

Aaliste, P.	An Old Proper Name in the Hiiumaa Dialects	33
„	Mots d'emprunt allemand en estonien au XVI siècle	112
„	Tõkk	33
„	Õde and sõts	180
Beke, O.	Estonien <i>soe</i> , finnois <i>suoja</i>	200
Kask, A.	Aperçu sur les vingt années d'activité de la Société Universitaire pour la langue Maternelle	49
Kettunen, L.	La marque de pluriel <i>n</i> dans les parlers de la Tavastie du sud-est	251
Kiparsky, V.	Allemand balte <i>Wemgalle 'Abramis vimba'</i>	183
Koht, E.	Voiced consonants <i>l, m, n, r, v</i> , in Estonian	164
Mägiste, J.	L'impératif négatif sans élément <i>k</i> dans le dialecte de l'Estonie du sud-est	187
„	Sur des points de comparaison des langues fennobaltiques et finnoises de la Volga (suite)	18
Nilus, V.	Quelques lettonismes intéressants dans le dialecte leivu	30

Nurmekund, P. Quelques notes supplémentaires sur le mot <i>amè</i> dans les parlers de l'Estonie du sud et dans celui de l'Alutaguse (parler littoral de l'Estonie du nord-est)	119
Raud, V. Über die Etymologie des estnischen Wortes <i>vaak</i>	195
Raun, A. Pour le 50-e anniversaire du professeur Julius Mark	77
Ränk, G. Cattle-shed used for sleep	126
Saareste, A. L'illatif singulier dans les radicaux trisyllabique	227
„ Sur l'origine du mot <i>kilu</i> et sur les radiaux en <i>i</i>	153
Tauli, V. A propos de la septième édition du Petit Dictionnaire Normatif de la langue estonienne de E. Muuk: critique de la norme linguistique en vigueur et propositions de modifications	237
Toomse, M. Le groupe <i>ks-</i> dans les parlers littoraux de l'Estonie du nord-est	107
Veski, J. V. L'accentuation des mots dans la phrase	211
„ Les flexions dans l'enseignement de la langue estonienne	244
Vilret, J. Sur l'origine de l'adverbe <i>üpris</i>	157

III Sõnajuhataja.

<i>Aal Hii</i> 33	<i>karn</i> 109
<i>Albi</i> 109	<i>karu</i> 127
<i>altar</i> 110	<i>katkuma</i> 144—145, 152
<i>aprill</i> 112	<i>keller</i> 109
<i>arst</i> 112	<i>kidur</i> 142, 152
<i>evangeelium</i> 110	<i>kikas</i> 143, 152
<i>eny ung.</i> 198—200	<i>kikk</i> 143, 152
<i>hame</i> 113—118	<i>kile</i> 143, 152
<i>helli</i> 110	<i>kilu</i> 134—137, 143, 152
<i>hillisse sisse vkk.</i> 112	<i>kipp ~ kibu</i> 143—144, 152
<i>Häme</i> 164—166	<i>kirts</i> 144, 152
<i>ingel</i> 110	<i>kitkuma</i> 144—145, 152
<i>japs</i> lv. 7—10	<i>kolk</i> 13—15
<i>jukš</i> lv. 10—11	<i>korts</i> 144, 152
<i>juus</i> 234—236	<i>kube</i> 64
<i>jäpüks</i> lv. 7—10	<i>kukk</i> 143, 152
<i>kaaren</i> 109	<i>kunst</i> 112
<i>kaarnap Ráp</i> 194	<i>kuru</i> 15—16
<i>kaas</i> 58	<i>kuruda lüüdi</i> 11—13
<i>kadal</i> 142, 152	<i>kutišk-, kučk-, kušk-, kut-</i>
<i>kaheksa</i> 79, 87	<i>kü- votj. 'fut. saama'</i> 5
<i>kajandus</i> 57	<i>kõrend, korend, korendus</i>
<i>kakk</i> 143, 152	58
<i>kale</i> 143, 152	<i>köök</i> 109
<i>kapp</i> 144, 152	<i>ladu</i> 145, 152
<i>karmams mrd. 'fut. saama'</i>	<i>lahjat</i> 233—234
1—2	<i>lamp</i> 109

- lapik* ~ *lapp* 146, 152
laut 119—126
l'epi(ja)-, ? *l'ipšta-* mrd E
 6—7
lidu 145, 152
Livland 110, 112
limpama ~ *linkama* 145,
 152
lipp 145—146, 152
lirts 146, 152
lompama ~ *lumpama* ~
lonkama 145, 152
lorts ~ *larts* 146, 152
läpastama 5—7
maa 58
maarjapäev 120
magamislaut 119—126
meister 110
mut vps 16—17
mutt 127
mölder 109
nad-ise Lei 21—22
need-ise Lei 22
nii-ise Lei 23—24
niru 146, 152
näru, naru 146, 152
nüüd-ise Lei 24
oftalmoloog 112
orav 64
orde vkk 110
pank 147, 152
peatset, peatsete 236
pidal 112
pihtamus 132
pill 109
pine 146—147, 152
pink, -u 147, 152
pump 147
pune 147, 152
põreda-ise Lei 25
pürjermeister 110
raad 110
rada 147—148, 152
rida 147—148, 152
riik 110
risu 148, 152
roigas 58
rusu 148, 152
rööv 110
rüütel 109
saba 148, 152
sakrament 110
salakas 150, 152
sokk 148—149
see-ise Lei 22
siba 148, 152
siin-ise Lei 24
sikk, -a 148—149, 152
sikk 149, 150
sügel 112
silakas 150, 152
soe e., suoja sm. 196—197
sokk 149—150, 152
sund 62
sõts 189—190
särk lv., e. 118
säärane-ise Lei 22
südan 234
tabamus 132
tahes-tahtmata 168
ta-ise Lei 20—21
tall 151, 152
tan-ise Lei 24
tark 15
tava 236
teinepool ~ *teispool* 263
tilk 150, 152
tillu 151, 152
tjngä-läs tšer. 'fut. saama'
 2—4
tolk 150—152
töök ~ *took* 31—32
unreht 110
upp 157
vaagus Urv-Oe 194
vaak 193—194
valsk 110

varn 151, 152
Wemgalle balti-saksa 191—
 192
viir 151, 152
vimb 191—192
viisi 110
vilt 109

virn 151, 152
voor 151, 152
väärt 110
õde 189—190
üheksa 79, 87
üks-ise Lei 22—23
üpris 154—157

IV Sõnasugemete juhataja.

a, ä, ö > *ā, ā, õ* *v* ees 59
 *-*da-* lmsm. 17
da-, *õä-* verbid lmsm. 12—13
e > *e* > *ö* 62
e > *ö* 62
-hn(y)- > *-n(y)h-* ung. 199
hot' Kra 26—27
-hs- ~ *-ss-* vadj. *-kse-*, *kse-*
 subst. 90—93
i (e.) > *e* (balti-saksa) 191
i > *ei* 60
*ise-*konstr. Lei 20—26
i > *ü* 62
j > *gy* ung. 199
j-line keeldvorm lp. 183
-kene 60—61
-koi (*goi-*) eitavas kõnes
 vps. 183—184
-koj-, *-yoi-* eitusvorm alg-
 sm. 185
*koš-*konstr. Lei 26—30
ks-ühend eKi 78—107
kaheksa, *üheksa* 79
-ksen, *-ksen* pass. jaat.
-s(-); *-kse-*, *-kse-* 79—81
 prees. 81—82
-ksi(-) kond. suf. 82
-ksi transl. 84—85
l > *ly* > *j* > *ny* ung. 199—200

-lane 60—61
*las-*konstr. 181
-line 60—61
-me-tuletis 64
-mine, *-mini* 60—61
-m- ~ *-mm-* 64
-m(m)- ~ *-mb-*, *-mp-* 6—7
-m- ~ *-v-* 64
n pl. tunnus Kagu-Hämes
 245—251
-nsi > *ns* > *is* sm. 247
-nud > *-nūd* > *-nd* 63
*oi-*demin. 137
*(o)i-*line keeldvorm 185—
 186
s-, *ś-* sm.-ugri 195—197
-s-; gen. *-ksen*, *-ksen* 79—
 81, 88—93
-ttr- 64
-u, imperat. lõppvok. Lei
 175, 177
u-, *ü-*line klus.-ita eitav im-
 peratiiv 175, 177, 180
-v- > *ø* 64—65
v- tekkimine 65
-v- > *-u-* 65
ä, ö, ü poolpikk ja ülilühike
 võõrsõnades 262

V Sisujuhataja.

Aavik, Johannes 201—206
 AES 34—49
 ahtushäälikute, helliste, helitus
 157—163
 alasaksa ~ ülemsaksa laenu-
 andjana 110, 111—112

Awerbachi tunnistus 108, 111—
 112
 deminueeriv *i* 138—152
 diftongid rõhutus silbis võõr-
 sõnades 262
 essiiv 64

- fortis, sõnaalguline 63
 futuur, periphraasiline 1—5
 helitus, helliste ahtushäälikute 157—173
 häälikusümboolika 137—142
 illatiiv, sg., 3-silb. tüvedest 212—227
 normeeritult 212—213
 murretes 213—220
 kirjakeeles 220—224
 õigekeelsuslikud ettepanekud 225—227
 illatiiv, sg., muutmissetepanekud:
 vabasse jm. pro vappa e. vabasse jm. 232
 oasse jm. pro uppa e. oasse jm. 236—237
 imperatiiv, eitav, k-aineseta
 eKa 169—187
 " " da-infinitiivi põhjaline 175—182
 " " j-line lp. 183, 185
 " " -ko(i)-, -go(i)-tunnusega vps. 183—185
 i-sümboolika 138—152
 Juramentum der Vndudeschen 108—110
 kadu, hääliku 58—59
 konditsionaal 82—84, 97—107
 koronallsatsioon 63
 kurg 58
 kvantitatiivne mõtlemine 141, 152
 kvantiteedi vaheldus seoses rõhuga võõrsõnades 262
 Kõlli katekismuse katkendid 108—110
 laensõnad, saksa 108, 112
 lambalaut 119—124
 lauserõhk kirjapandud lauses 206—211
 sõrenduse abil 207
 hüperbaasiga laused 207
 ka-abil 208
 -ki-, -gi-abil 208—209
 -p-abil 209
 ise-abil 209
 Lelow' palved 108—110
 Liivimaa talurahva õiguse katkend (LTÖ) 108, 110
 lingvistika, praktiline 55
 lõppkadu 62—63
 Mari Sotsialistliku Kultuuri Teadusliku Uurimisinstituudi „Tööd“ I k. 256—260
 Mark, Julius 69
 murdeuurimine 1939. 51—53, 254—255
 muutkonnad e. keeleõpetus 237—244
 paralleelvormid 229—30
 partit. pl. muutmissetepanekud:
 võösi[d] jm. pro võösid jm. 230
 maasi[d] e. maid jm. pro maid jm 230—231
 kanvaasi[d] jm. pro kanvaasid e. kanvaaid 231—232
 peasi[d], heasi[d] pro päid, häid 232
 tibasid jm. pro tibašid e. [tibu] jm. 233
 partit. sg. muutmissetepanekud:
 lahja e. lahjat pro lahjat [e. lahja] 233—234
 südant e. südat pro südant 234
 peatset pro [peast] e. peatset 236
 pluur, tunnus " Kagu-Hämes 245—251
 pass. jaatav preesens 81—82, 93—97
 poolpikkus, 2. silbi vokaali psüühiline häälikumuutus 59
 reduktsioon 58
 refereerimine 167
 Reijonen, Erkki 130—131
 rõhkadverbiaal (pro lauselalend) 211
 rõhksõnade võõrpaigutus 209—210
 rõhk võõr- ja laensõnades 261—262
 sisekadu 62—63
 sugulusnimede süsteem 189—190
 tegevusaruanne AES-1 49—51, 252—255
 translatiiv 84—85
 Tunkelo, E. A. 133—134
 verbaalnoomen 131—132
 viljakusmaagia 123
 vokaalipikkuse vaheldus 59
 ühisaeg, eKi ja vadj. 93, 97